Diarienummer
FK 2026/035002

Historik – information om ändringar i vägledning 2003:3 Närståendepenning

Denna bilaga beskriver de sakliga ändringar som gjorts i vägledningens olika versioner. Versionerna presenteras i fallande kronologisk ordning, det vill säga den senaste ändringen redovisas först.

Version	Beslutsdatum	Kapitel, avsnitt eller bilagor som ändrats
12	2026-11-17	Sammanfattning, Läsanvisningar, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, Källförteckning.
11	2024-11-22	Förkortningar, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, Källförteckning.
10	2023-06-01	Vägledningen har reviderats med anledning av: Avveckling av domsnytt från och med 1 juli 2023 Rättsligt ställningstagande (2023:04) gällande rätten till närståendepenning för arbetslösa samt föräldralediga Förtydliganden kring hur 110 kap 25 § andra stycket ska tolkas Försäkringskassans föreskrifter (2010:31) om närståendepenning upphävdes 1 mars 2023 Brexit Han och hon har ersatts med hen I övrigt har redaktionella ändringar gjorts
9	2018-06-21	Vägledningen har reviderats med anledning lagändringar från den 1 juli 2018: Tydliggörande hur dagar med närståendepenning ska räknas Höjt SGI-tak från 7,5 till 8,0 prisbasbelopp Vägledningen har även reviderats med anledning av Försäkringskassans vägledning (2017:01) Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal. I övrigt har vissa mindre redaktionella ändringar gjorts.
8	2017-12-18	Vägledningen har reviderats med anledning av; Lagändring från den 1 januari 2018 med förmånsnivån tre fjärdedelar Handläggningsändring av ansökan och försäkran från den 29 maj 2017 3 § Försäkringskassans föreskrifter (2010:31) om närståendepenning upphävdes 1 januari 2018 Förtydligande av bestämmelserna om studietids-SGI En ny formatmall
7	2016-10-28	Vägledningen har reviderats med anledning av kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå. Ändring i avsnitt 6.7.2.
6	2015-11-20	Vägledningen har reviderats med anledning av att 28 kap. 11 § SFB och FKAR 2010:22 har ändrats från och med 7 september. Samtidigt har kapitel om beräkning setts över. Det har även gjorts en del mindre justeringar i andra kapitel.
5	2013-12-17	Hela vägledningen är omskriven enligt försäkringsstyrning, vilket bland annat innebär att exempel är borttagna och vägledningen har fått en ny struktur. Nya tillägg jämfört med version 4 av vägledningen finns i kapitel 1 samt i avsnitt 2.1, 3.1–3.2, 3.4, 3.6–3.7, 4.1–4.5, 5.3.4, 5.4.2, 5.6, 6.2, 6.4, 6.6 och 6.8–6.10.
4	2010-12-16	Ändringar i berörda avsnitt med anledning av införandet av socialförsäkringsbalken.

Version	Beslutsdatum	Kapitel, avsnitt eller bilagor som ändrats
3	2010-04-19	Tillägg i förkortningslistan. Tillägg av ett kapitel om försäkringstillhörighet (kapitel 1). Tillägg i källförteckningen och ändring i sakregistret.
2	2009-12-08	2 2.2, 2.4, 2.4.1, 5.2.1, 5.3, 5.5, 6.1.2 och 9
1	2008-10-07	Majoriteten av vägledningens kapitel har fått ny numrering eller är omkastade.

Version 12

Alla ändringar som beskrivs i historikbilagan är inte gråmarkerade i vägledningen. Det beror på att endast större ändringar som berör hela stycken gråmarkeras.

Följande ändringar har gjorts genomgående i vägledningen utan gråmarkering.

- Ändrat hänvisning till vägledning (2025:1) *Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning* med anledning av ny vägledningsbeteckning.
- Mindre språkliga justeringar och omskrivningar utan ändring i sak.
- Text som flyttats utan att innehållet ändrats.

Sammanfattning
Lagt till att den sjuke kan vara försäkrad för övriga förmåner enligt 7 kap. SFB.

Läsanvisningar
Hänvisningar
Lagt till text där det framgår att vägledningen specifikt rör närståendepenning samt att andra vägledningar också kan behöva användas för frågor som rör handläggning av ärenden.

Historikbilaga
Rubrik ”Historikbilaga” har lagts till med kortfattad information om vad som framgår av historikbilagan och hur den kan användas.

Kapitel 1
Tidigare onumrerade rubriker i kapitlet har fått numrering.

1.2 Regelverk som styr rätten till närståendepenning
Lagt till läs mer-rutan med hänvisning till vägledning (2017:1) Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal.

1.2.1 Rätt till ledighet
Information om rätt till ledighet har flyttats från kapitel 8.

1.2.2 Rätt till ledighet vid arbete med steglös avräkning
Information om rätt till ledighet vid arbete med steglös avräkning har flyttats från kapitel 8.

Kapitel 2
2.1 Ansökan
Lagt till läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken*.

2.3 Samtycke från den sjuke
Förtydligande att det måste framgå av utredningen att den sjuke är förhindrad att lämna samtycke på grund av sitt tillstånd.

2.4 Läkarutlåtande
Text om försäkringsmedicinsk rådgivare har tagits bort från avsnittet och flyttats till kapitel 3. Hänvisning till avsnitt 3.3 har lagts till.

2.4.1 Undantag från kravet på läkarutlåtande
Texten har uppdaterats med skrivningar om hur Försäkringskassan ska hantera undantaget från kravet på läkarutlåtande i en situation då en enskilde har avlidit. Ordningsföljden bland avsnittets stycken har ändrats om och vissa språkliga justeringar har gjorts för att göra texten mer lättläst.

2.4.2 Sekretess i ett ärende om närståendepenning
Ändring i sista stycket från ”kan” till ”ska” avseende att göra en sekretessprövning samt en omskrivning av hela meningen för att göra den mer lättläst.

2.5 Avskrivning eller avvisning
Nytt avsnitt. Information om avvisning låg tidigare i kapitel 3. Avskrivning och avvisning beskrivs nu i samma avsnitt.

2.5.1 Avvisning när det saknas ett läkarutlåtande
Nytt avsnitt. Fördjupande information om avvisning när läkarutlåtande saknas har lagts till.

Kapitel 3
Ny kapitelrubrik *Utreda närståendepenning*.

Innehållet i kapitlet har ändrats från att röra beslut till att handla om utredningen av närståendepenning.

3.1 Försäkringskassans utredningsansvar
Text har kortats ner och anpassats utifrån närståendepenningen. Hänvisning till metodstödet ”Lämna information om våld” har lagts till i läs mer-rutan.

3.2 Vårdarens ansvar för att lämna uppgifter
Nytt avsnitt. Information om vårdarens ansvar att lämna uppgifter och hur det kan påverka utredningen.

3.3 Utreda och värdera den medicinska informationen
Nytt avsnitt. Information om hur den medicinska informationen påverkar utredningen och hur utredningen kan kompletteras.

3.3.1 Metodstöd – konsultera en försäkringsmedicinsk rådgivare
Nytt metodstöd gällande konsultation med en försäkringsmedicinsk rådgivare.

3.4 Dokumentera i ärendet
Nytt avsnitt. Information om hur dokumentation i ett ärende ska göras. Lagt till läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken*.

Kapitel 4
4.1 Både vårdaren och den sjuke ska vara försäkrade
Lagt till en inledning till avsnittet.

4.1.1 Vårdarens försäkring
Lagt till information om vad som avses med ”arbetar i Sverige” och en läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2017:1) *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal.*

4.1.2 Den sjukes försäkring
Stycke med hänvisning till HFD 2024 ref. 17 har tagits bort eftersom det inte kommer vara relevant efter den 1 januari 2027 till följd av en lagändring.

Lagt till information en läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2017:1) *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal.*

4.1.3 Försäkringstillhörighet vid gränsöverskridande situationer
Ändrat rubrik från ”Gränsöverskridande situationer”. Förtydligat vad som avses med en gränsöverskridande situation och vilka regler som gäller.

4.3 Svårt sjuk
Tillägg av hänvisning till avsnitt 3.3 och 3.3.1 om att utreda medicinsk information och konsultera försäkringsmedicinsk rådgivare.

4.5 Vårdaren ska avstå från förvärvsarbete
Lagtextruta har lagts till. Ändrad hänvisning till avsnitt 5.2 och 5.3.

4.6 Vården ska ges i Sverige
Rubriken har ändrats från ”Vården ska ges i Sverige eller ett annat EU/EES-land eller Storbritannien” till att avse huvudregeln.

Ändrad struktur i texten för att tydliggöra huvudregeln att vården ska ges i Sverige och möjligheterna till undantag från huvudregeln.

Text gällande Storbritannien har tagits bort. En läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2017:1) *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal* har lagts till istället.

4.8 Flera personer kan vårda, men inte samtidigt
Ändrat till att mer än hel närståendepenning kan betala ut för samma dygn om flera vårdare avstått arbete för att vårda den sjuke men inte samtidigt (inarbetning av IM 2026:075).

Förtydligande har gjorts i andra stycket avseende dygnsvila.

4.8.1 Metodstöd – när flera vårdare ansöker om närståendepenning för samma tid
Nytt metodstöd gällande utredning och beslut när flera ansökningar gäller samma tid.

Kapitel 5
Ändrad rubrikordning där tidigare avsnitt 5.2 och 5.3 numera är avsnitt 5.1.1 respektive 5.1.2. Ändringen påverkar även rubriksnumreringen av efterföljande avsnitt i kapitlet.

5.1 Anställda
Rättsfallsruta och förklarande text avseende rättsfallet har lagts till.

5.1.2 Lärare
En mening rörande tjänstgöringsfri tid har tagits bort eftersom hänvisningen till förarbetena var felaktig och skrivningen saknade stöd.

5.1.3 Dygnsvila
Tillägg som beskriver att behovet av dygnsvila ska vara kopplat till vården av den sjuke.

5.1.4 Metodstöd – att bedöma behovet av dygnsvila
Nytt avsnitt som innehåller metodstöd om att utreda och bedöma behovet av dygnsvila.

5.1.5 Kompensations- eller semesterledighet

Nytt avsnitt, text flyttad från kapitel 7.

5.2 Arbetslös
Avsnittet har till största del arbetats om med ny struktur och förändrat innehåll till följd av det nya rättsliga ställningstagandet FKRS 2026:03 *Avstå från förvärvsarbete enligt 47 kap. 3 § SFB som arbetslös eller föräldraledig.* Nya onumrerade underrubriker för de två lagarna om arbetslöshetsförsäkring har lagts till i avsnittet.

5.3 Föräldraledig
Avsnittet har till största del arbetats om med ny struktur och förändrat innehåll till följd av det nya rättsliga ställningstagandet FKRS 2026:03 *Avstå från förvärvsarbete enligt 47 kap. 3 § SFB som arbetslös eller föräldraledig.*

Hänvisning till avsnitt 7.2.1 och läs mer-ruta med hänvisning till det rättsliga ställningstagandet har lagts till.

5.4 Studerande
Nytt avsnitt, text flyttad från kapitel 7. Hänvisning till avsnitt 7.5 har lagts till.

Kapitel 6
Ny kapitelrubrik *Beräkna närståendepenning.*

Kapitlet har strukturerats om i sin helhet för att underlätta läsningen och ge bättre logisk följd mellan avsnitt. Avsnittsrubriker och rubriknivåer har ändrats. Inga ändringar i sak.

6.1 Grundläggande bestämmelser för beräkning
Kortfattad inledning har lagts till.

Tillägg av 28 kap. 15 § SFB i lagtextrutan. Läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2025:1) *Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning* har lagts till.

6.2 Andra omständigheter som kan påverka beräkningen
Rubriken har ändrats från ”Allmänna bestämmelser om beräkning” för att bättre passa innehållet i avsnittet. Kort inledning har lagts till.

Kapitel 7
Ny kapitelrubrik *Närståendepenning under tid med andra förmåner eller insatser.*

Ändring av rubriknivåer genomgående i kapitlet.

Text om kompensations- och semesterledighet samt studerande har tagits bort från kapitlet och flyttats till kapitel 5.

Text om att byta föräldrapenning till närståendepenning har tagits bort och till viss del arbetats in i kapitel 5.

7.1 Minskning vid samtidig lön
Nytt avsnitt. Viss information om minskningsregeln har lagts till i text om minskning som tidigare saknade egen rubrik. Ny läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2025:1) *Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning.*

7.2 När andra förmåner betalas ut för samma tid
Rubriken har ändrats från ”Samordning med andra förmåner”. Kort inledning har lagts till.

7.2.1 Samordning med andra förmåner enligt 47 kap. SFB
Nytt avsnitt och ändrad rubriksättning. 47 kap. SFB har lagts till i rubriken.

Tidigare text har strukturerats om för att förtydliga syftet med bestämmelsen och hur den ska tillämpas. Hänvisning till avsnitt 7.2.3 har lagts till.

Rubriken ”Partiell sjukpenning” är nu onumrerad.

7.2.2 Metodstöd – utreda närståendepenning vid samordning med andra förmåner enligt 47 kap. SFB
Nytt metodstöd gällande utredning av närståendepenning när den ska samordnas med andra förmåner enligt 47 kap. 17 § SFB.

7.2.3 Sammanträffande av förmåner vid retroaktiv utbetalning
Utökad information om 107 kap. 2 § SFB. Exempel på situationer då samordning ska göras har lagts till. Hänvisning till avsnitt 7.2.1 har lagts till.

7.4 Frihetsberövande m.m.
Rubrik ändrat från ” Närståendepenning under tid för militärtjänstgöring, frihetsberövande m.m.” så att fokus istället ligger på frihetsberövande.

Ändrad lagtext i lagtextrutan för 106 kap. 12 § SFB, med anledning av lagändring. Tillägg av ny lagtextruta för 106 kap. 14 § SFB.

Informationen om tillämpning av paragraferna har utökats. Exempel ges kring påföljder som inte motsvarar intagning på kriminalvårdsanstalt eller annan institution. Läs mer-ruta har lagts till med hänvisning till vägledningarna (2025:1) *Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning* och (2005:1) *Utbetalning av förmåner, bidrag och ersättningar.*

Kapitel 8
Ny kapitelrubrik *Beslut om närståendepenning.*

Innehållet i kapitlet har ändrats från att röra rätt till ledighet för närståendevård till att handla om beslut om närståendepenning. Delar av innehållet är hämtat från det som tidigare var kapitel 3 i version 11 av vägledningen.

Ny onumrerad underrubrik ”Beslut i journal eller i beslutsbrev?” som beskriver när ett beslut ska fattas i journal respektive brev och vilket innehåll besluten ska ha.

Ny läs mer-ruta med hänvisning till vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken* och Försäkringskassans riktlinjer (2005:14) *Att skriva kommuniceringsbrev och beslutsbrev i Försäkringskassan.*

8.1 Kommunicering
Lagt till information om kommunicering och undantag från kommuniceringsskyldigheten.

Ny onumrerad underrubrik ”Anstånd” som behandlar möjligheten att begära anstånd vid kommunicering.

Källförteckning
Förarbeten
Prop. 2025/26:252 En begränsning av rätten till socialförsäkringsförmåner för den som avtjänar fängelsestraff i kontrollerat boende eller som avtjänar säkerhetsförvaring har lagts till.

Domar
HFD 2025. ref 33 och RÅ 2010 ref. 87 har lagts till.

Riksdagens ombudsmän (JO)
Ny rubrik.
JO:s beslut dnr 1059-2003, 4857-2003 och 4367-2005 har lagts till.

Rättsliga ställningstaganden
FKRS 2026:03 *Avstå från förvärvsarbete enligt 47 kap. 3 § som arbetslös eller föräldraledig* har lagts till.

Försäkringskassans vägledningar
Vägledning (2025:1) *Sjukpenning, rehabilitering och rehabiliteringsersättning* har lagts till.

Vägledning (2001:3) *Offentlighet, sekretess och utlämnande av handlingar och uppgifter* har fått en ny titel.

Interna styr- och stöddokument
Generaldirektörens arbetsordning för Försäkringskassan och Metodstöd: Lämna information om våld har lagts till.

Version 11

Följande ändringar har gjorts genomgående i vägledningen. Ingen gråmarkering.

- Mindre språkliga korrigeringar.
- Ändrat begrepp från ”närstående” till ”den sjuke” eller ”sjuk närstående” samt konsekvent använt begreppet ”vårdaren” för den som vårdar den sjuke.
- Rubriksättning och disposition har setts över.

Förkortningar

Följande har lagts till:

- FKRS – Försäkringskassans rättsliga ställningstagande
- FL – Förvaltningslagen (2017:900
- OSL – Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)
- SOU – Statens offentliga utredningar

Historikbilaga

Rubriken och dess innehåll har tagits bort.

Kapitel 1

Innehållet i kapitlet har omarbetats och kortats ner. Rubriksättningen har justerats. Ändringarna är inte gråmarkerade.

1.1 Närståendepenningens syfte och historia
Ny avsnittsrubrik till följd av kapitel 1 har omarbetats, samt nya underrubriker. Ingen gråmarkering. Text som fanns i det tidigare avsnittet 1.6 *Bestämmelser om närståendepenning* har justerats och finns under ny underrubrik *Regelverk som styr rätten till närståendepenning*. Text om barnkonventionen och barns rättigheter har lagts till under ny underrubrik *Barns rättigheter*.

Kapitel 2

2.2 Ansökan inom tre månader.
Ändrat rubriknamn. Text har omformulerats och utökats. Hänvisning till FÖD 1982:29 och FÖD 1988:12 har lagts till.

2.2.1 Metodstöd – bedömning av undantag från kravet på när ansökan ska ha kommit in
Nytt avsnitt innehållande metodstöd vid bedömning av undantag från kravet på när ansökan ska ha kommit in.

2.3 Samtycke från den sjuke
Ny underrubrik *När den som är sjuk är ett barn*. Förtydligande tillägg. Text om barnkonventionen och läs mer-hänvisning till barnombudsmannen har tagits bort. I stället hänvisning till barns rättigheter i avsnitt 1.1.

2.3.1 Så länge gäller ett samtycke till vård
Nytt avsnitt som beskriver hur länge ett samtycke gäller.

2.4 Läkarutlåtande
Tillägg om försäkringsmedicinsk rådgivare i andra stycket.

2.4.1 Undantag från kravet på läkarutlåtande
Omskrivning i tredje stycket.

2.4.2 Sekretess i ett ärende om närståendepenning.
Nytt avsnitt som har lagts till.

2.4.2 Metodstöd – Undantag från kravet på läkarutlåtande
Metodstödet har tagits bort.

Kapitel 3
Tillägg om att försäkringsutredaren fattar beslut. I läs mer har hänvisning till Försäkringskassans riktlinjer (2005:14) *Att skriva kommuniceringsbrev och beslutsbrev i Försäkringskassan* lagts till.

3.1 Försäkringskassans utredningsansvar
Nytt avsnitt med beskrivning av Försäkringskassans utredningsansvar och Läs mer-hänvisning till vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken*.

3.2 Kommunicering
Nytt avsnitt med Läs mer-hänvisning till vägledning (2004:7) *Förvaltningsrätt i praktiken*.

Kapitel 4

4.1 Både vårdaren och den sjuke ska vara försäkrade
I läs mer tillägg om socialförsäkringsskyddet och språklig justering i sista punkten.

4.1.1 Vårdarens försäkring
Tillägg rörande socialförsäkringsskydd.

4.1.2 Den sjukes försäkring
Tillägg rörande socialförsäkringsskydd samt om barns bosättning enligt HFD 2024 ref. 17.

4.1.3 Gränsöverskridande situationer
Tillägg om begreppet familjemedlem samt läs mer ruta med hänvisning till vägledning (2017:1) *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal*.

4.3 Svårt sjuk
Avsnittet har bytt namn från *Den närstående ska vara svårt sjuk* till *Svårt sjuk*. Ingen gråmarkering.

4.3.1 Svårt sjukt barn
Texten i avsnittet är omarbetad.

4.8 Flera personer kan vårda, men inte samtidigt
Språkliga justeringar och förtydligande tillägg har gjorts. Justerad sidhänvisning till prop. 1987/88:176. Hänvisning till Försäkringskassans allmänna råd (FKAR 2010:22) om närståendepenning har lagts till.

4.9 Förmånsnivåer
Nytt avsnitt i kapitel 4. Innehållet i avsnittet fanns tidigare i kapitel 6. Ingen gråmarkering.

4.10.1 Återställa ersättningsdagar
Nytt avsnitt med hänvisning till Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:16) *Återställande av ersättningsdagar vid felaktig utbetalning av dagersättning*.

Kapitel 5
5.1 Anställda
Tillägg avseende gränsöverskridande situationer med hänvisning till Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:10) *Arbete som anställd enligt förordning 883/2004 och socialförsäkringsbalken*.

5.4 Dygnsvila
Tagit bort mening om när en närstående har avlidit under natten, kan vårdaren få närståendepenning dagen efter dödsfallet för att kunna få sin dygnsvila.

5.5 Arbetslösa
Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:04) *Avstå från förvärvsarbete enligt 47 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (närståendepenning)* har lagts till i löptext. Text har lagts till med anledning av att 5.5.1 *Metodstöd – avstå från a-kassa* tagits bort. Även språkliga justeringar i hela avsnittet som inte är gråmarkerade.

5.5.1 Metodstöd – avstå från a-kassa
Avsnittet har tagits bort.

5.6 Föräldraledig
Hänvisning till Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:04) *Avstå från förvärvsarbete enligt 47 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (närståendepenning)* har lagts till i löptext. Viss text har tagits bort på grund av upprepning. Även språkliga justeringar i hela avsnittet som inte är gråmarkerade.

5.6.1 Metodstöd – Avstå från föräldrapenning
Avsnittet har tagits bort.

5.7 Partiell sjukersättning och steglös avräkning
Nytt avsnitt i kapitel 5. Innehållet i avsnittet fanns tidigare i kapitel 6. Ingen gråmarkering.

Kapitel 6
Rubriksättningen har justerats i kapitlet. Ingen gråmarkering.

6.1 Grundläggande bestämmelser för beräkning av närståendepenning
Avsnittet har omstrukturerats genom att samtliga bestämmelser finns i samma lagruta. Ingen gråmarkering.

6.1.2 Sjukersättning och steglös avräkning
Nytt avsnitt i kapitel 6. Innehållet i avsnittet fanns tidigare i kapitel 5. Ingen gråmarkering.

Kapitel 7
7.1.1 Byta föräldrapenning till närståendepenning
Avsnittet har fått ny rubrik och justerat innehåll med anledning av Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:04) *Avstå från förvärvsarbete enligt 47 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (närståendepenning).*

7.6 Studerande
Tillägg av lagruta. Text har lagts till från det som tidigare var avsnitt 7.6.1 *Om den studerande behåller sin lön under studietiden* eftersom den rubriken tagits bort.

Källförteckning
Internationella överenskommelser om social trygghet
Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter har tagits bort.

Konventioner
Ny rubrik där Förenta nationernas konvention den 20 november 1989 om barnets rättigheter har lagts till.

Författningar
Nytt rubriknamn (tidigare *Lagar*) där följande har lagts till:

- Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter
- Förvaltningslag (2017:900)
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400

Förarbeten
Nytt rubriknamn, tidigare *Propositioner*. Ingen gråmarkering. SOU 1983:64 Ledighet för anhörigvård och SOU 1979:59 I livets slutskede har lagts till.

Justitieombudsmannen
Rubriken och dess innehåll har tagits bort.

Domar
Under rubriken Domar från Högsta förvaltningsdomstolen har FÖD 1982:29, FÖD 1988:12 och HFD 2024 ref. 17 lagts till. KRNJ 2965-16 har tagits bort.

Rättsliga ställningstaganden
Ny rubrik där följande har lagts till:

- Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:04) *Avstå från förvärvsarbete enligt 47 kap. 3 § socialförsäkringsbalken (närståendepenning)*
- Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:10) *Arbete som anställd enligt förordning 883/2004 och socialförsäkringsbalken*

- Försäkringskassans rättsliga ställningstagande (FKRS 2023:16) *Återställande av ersättningsdagar vid felaktig utbetalning av dagersättning*

Försäkringskassans vägledningar
Vägledning 2024:2 *Återbetalning*, vägledning 2002:01 *Föräldrapenning* och vägledning 2001:03 *Offentlighet, sekretess och behandling av personuppgifter* har lagts till.

Interna styr- och stöddokument
Ny rubrik där Försäkringskassans riktlinjer (2005:14) Att skriva kommuniceringsbrev och beslutsbrev lagts till.

Version 10

Läsanvisningarna och lagtext är anpassade till den nya formatmallen.

Begrepp som den sjuke, den svårt sjuke, vårdaren och den närstående har setts över för att så långt det är möjligt få en enhetlighet.

Han och hon har ersatts med hen.

Kapitel 1
Avsnitt 1.5
Avsnittet om utveckling av dagar har förkortats. Ingen gråmarkering har gjorts.

Avsnitt 1.6
Hänvisning till FKFS 2010:31 är borttagen då den har upphört. Ingen gråmarkering har gjorts.

Hänvisning till protokollet om samordning av de sociala trygghetssystemen som hör till det handels- och samarbetsavtal son slöts mellan EU och Storbritannien i samband med Brexit är tillagt.

Kapitel 2
Avsnitt 2.1 En mening om att det inte är möjligt att styrka på heder och samvete hur man kommer att avstå arbete framåt i tiden har tagit bort. Ingen gråmarkering har gjorts.

Avsnitt 2.3
Avsnittet om samtycke från den som är sjuk har flyttats från kapitel 4 till detta kapitel.

Förtydligande om samtycke kring minderåriga har gjorts.

Avsnitt 2.4.1
Hela avsnittet är omskrivet för att förtydliga i vilka situationer det finns undantag från kravet på läkarutlåtande. Det är även förtydligat vilken information som kan inhämtas i våra egna system.

Avsnitt 2.4.2
Helt nytt avsnitt, metodstöd som beskriver hantering av läkarutlåtande när utlåtandet inte finns i samtliga vårdares ärenden.

Kapitel 3
Avsnitt 3.1
Hela avsnittet är nytt och beskriver i vilka situationer ett anspråk kan avvisas.

Kapitel 4
Avsnitt 4.3
Avsnittet är omarbetat och hänvisning till domar har kortats ned. Ingen gråmarkering har gjorts.

Avsnitt 4.4
All information kring hiv-smittade är flyttat till detta avsnitt. Ingen gråmarkering har gjorts.

Avsnitt 4.5
Information om arbetslösa och föräldralediga har lagts till.

Avsnitt 4.6
Information om konsekvenser av Brexit har lagts till.

Kapitel 5
Avsnitt 5.1

Ny rubrik med anledning av att text flyttats från huvudrubrik. Ingen gråmarkering är gjord.

Avsnitt 5.2
Hänvisning till domsnytt 2013:052 har tagits bort. Ingen gråmarkering är gjord.

Avsnitt 5.5
Nytt avsnitt med anledning av rättsligt ställningstagande (2023:04) som beskriver vad som krävs för att en arbetslös ska anses avstå från förvärvsarbete.

Avsnitt 5.5.1
Nytt avsnitt med metodstöd som beskriver hur det utreds om en arbetslös ska anses avstå från förvärvsarbete.

Avsnitt 5.6
Nytt avsnitt med anledning av rättsligt ställningstagande (2023:04) som beskriver vad som krävs för att en föräldraledig ska anses avstå från förvärvsarbete.

Avsnitt 5.6.1
Nytt avsnitt med metodstöd som beskriver hur det utreds om en föräldraledig ska anses avstå från förvärvsarbete.

Kapitel 7
Ändrad rubrik. Ingen gråmarkering gjord.

Avsnitt 7.1.2
Avsnittet uppdaterat med anledning av lagändring kopplat till sjukpenning och arbetstidens förläggning.

Avsnitt 7.6.2
Uppdaterat med anledning av ändring av namn på utbildning för personer med forskarexamen. Ingen gråmarkering gjord.

Kapitel 8
Avsnitt 8.1
Avsnittet har förkortats med anledning av att det tidigare beskrev arbetsrättsliga frågor. Ingen gråmarkering gjord.

Version 9

Kapitel 3
Avsnitt 3.1
Avsnittet om försäkringsskyddet har omarbetats med anledning av vägledningen (2017:01). Omarbetningen innebär att en hänvisning i möjligaste mån sker till vägledningen istället för att regelverket beskrivs i denna vägledning.

Avsnitt 3.9

Revidering med anledning av lagändring (47 kap. 10 § SFB) från den 1 juli 2018 för hur antalet dagar med rätt till ersättning beräknas.

Kapitel 6

Avsnitt 6.1

Avsnittet har reviderats med anledning av lagändring från och med 1 juli 2018 om höjt SGI-tak från 7,5 till 8,0 prisbasbelopp.

Version 8

Läsanvisningarna är anpassade till den nya formatmallen.

Kapitel 1

1.4 Inledning

Ny rubrik om förmånsnivåer för närståendepenning med anledning av lagändring med tre fjärdedels nivå från den 1 januari 2018.

Kapitel 2

2.1 Ansökan

Avsnittet är reviderat med anledning av den ändrade handläggningen av närståendepenning från den 29 maj 2017. Dessförinnan ansökte man om närståendepenning före vården på blanketten Ansökan om närståendepenning. Utbetalning gjordes sedan efter att vårdaren lämnat en försäkran med uppgift om dagar som han eller hon avstått från förvärvsarbete på grund av vård av närstående. Från den 29 maj 2017 ansöker man i stället om ersättning efter att vården har skett utan någon ansökan i förväg. Den tidigare blanketten Ansökan om närståendepenning togs bort och blanketten Försäkran om närståendepenning bytte namn till Ansökan om närståendepenning.

2.2 Ansökan behöver göras inom 3 månader

I avsnittet har förtydligande gjorts vad som avses med hinder och särskilda skäl för att ta hänsyn till sen ansökan.

Kapitel 3

3.1 Försäkringstillhörighet för vårdaren och den som vårdas

Hänvisningen är ändrad med anledning av ny vägledning 2017:1 *Övergripande bestämmelser i SFB, unionsrätten och internationella avtal.*

Kapitel 5

5.1 Förmånsnivåer

Avsnittet har ändrats med anledning av lagändring från den 1 januari 2018 med förmånsnivån tre fjärdedels närståendepenning.

Kapitel 6

6.6 Aktivitetsstöd

Avsnittet har ändrats med anledning av att förordning (1996:1100) om aktivitetsstöd har ersatts den 1 januari 2018 av förordning (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser.

6.7.2 Studerande med studiemedel eller utbildningsbidrag

Förtydligande av hur närståendepenning ska beräknas för en vårdare som arbetar vid sidan av studierna.

Kapitel 7

7.1 Rätt till ledighet

Tillägg om rätten till ledighet med anledning av förmånsnivån tre fjärdedels närståendepenning från 1 januari 2018.

Version 7

Vägledningen har reviderats med anledning av Förordning (2016:706) om utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå. Förordningen trädde i kraft den 15 juli 2016 och gäller i fem år.

Kapitel 6

6.7.2 Studerande med studiemedel eller utbildningsbidrag

Rubriken är ändrad för att visa att avsnittet även rör studerande med utbildningsbidrag.

Tillägg om att studerande med utbildningsbidrag för kompletterande pedagogisk utbildning som leder till ämneslärarexamen för personer som har en examen på forskarnivå kan få behålla bidraget vid vård av närstående.

Version 6

Vägledningen har reviderats med anledning av att 28 kap. 11 § SFB ändrats från och med 7 september. Ändringen innebär att högst beloppet för hel närståendepenning höjs till 543 konor. Även FKAR 2010:22 har ändrats från och med 7 september. Ändringen innebär att en arbetslös försäkrade inte behöver gå miste om ersättning från arbetslöshetskassa för att ha rätt till närståendepenning. Samtidigt har kap. om beräkning setts över. Det har även gjorts en del mindre justeringar.

Mindre justeringar som har gjorts och som inte medför någon ändring i sak beskrivs inte nedan.

Kapitel 2

2.1 Ansökan

Förtydligande att det inte finns ett krav på att ansökan om närståendepenning måste göras på blanketten för det.

Kapitel 3

3.4 Avstå från förvärvsarbete

Förtydligande att det inte finns något krav på att den som är arbetslös ska avstå från att söka arbete, eller att den som är föräldraledig ska avstå från att vårda barnet, för att ha rätt till närståendepenning

3.6 Gå miste om arbetslöshetsersättning

Avsnittet har tagits bort med anledning av ändring i FKAR 2010:22.

3.12 Förmånstiden (Tid med närståendepenning)

En beskrivning av 47 kap. 10 § har lagts till.

Kapitel 4

4.3 Semester

Avsnittet har tagits bort då detta redan finns i kap. 6.

4.5 Oskäligt att ställa krav på anmälan hos Arbetsförmedlingen

Avsnittet har flyttats till kap. 5 om beräkning av närståendepenning

4.7 Sjukersättning och steglös avräkning

En del av texten har tagits bort då den redan finns i kap. 5.

Kapitel 5
Hela kapitlet har omarbetats. Dels med anledning av att ändring i 28 kap. 11 § SFB och FKAR 2010:22. Dels för att klargöra att närståendepenning lämnas med ett belopp som motsvarar vårdarens sjukpenning på normalnivå i 28 kap. med vissa avvikelser. En beskrivning av 47 kap. 12 § har lagts till. En del befintlig text har ändrats, text har lagts till och en del har tagits bort med hänvisning till vägledning 2005:1. Avsnittet om minskningsregeln har flyttats till kap. 6.

Kapitel 6
Avsnitt 6.9–6.11 om skatt, pension och semesterlön har tagits bort. Detta beskrivs i vägledning 2005:1.

6.4 Retroaktiv utbetalning för samma tid som en annan förmån har betalats ut
Nytt avsnitt som beskriver bestämmelsen i 107 kap. 2 § SFB om sammanträffande av förmåner.

6.8 Studerande
En beskrivning av bestämmelsen i 47 kap. 16 § har lagts till.

Version 5
Hela vägledningen är omskriven enligt försäkringsstyrning. Det innebär att vägledningen är tänkt att vara ett stöd i bedömningen av rätten till närståendepenning utifrån principiella resonemang och ett antal vägledande frågor.

Kapitel 1
Kapitlet är helt nytt och beskriver bakgrunden till och utvecklingen av närståendepenningen.

2.1 Ansökan
Ändring med anledning av en regeländring fr.o.m. 1 januari 2014. Skyldigheten att från första dag anmäla närståendepenning har ersatts med att vårdaren måste ansöka om närståendepenning inom tre månader från dagen han eller hon vill ha ersättning.

3.1 Väsentliga bedömningsmoment
Tillägg av frågor för vägledning i vilka moment i bedömningen av närståendepenning som är mest väsentliga.

3.2 Försäkringstillhörighet för vårdaren och den som vårdas
Beskrivning av att om den som vårdas är bosatt i Sverige är försäkrad här även om han eller hon arbetar i ett annat EU/EES-land.

3.4 Svårt sjuk
Tillägg av domar från Försäkringsöverdomstolen och kammarrätten som stöd vid bedömningen av begreppet svårt sjuk.

Tillägg av skrivning från prop. 1992/93:178 att det inte finns något krav att uppfylla kriteriet svårt sjuk för personer som har blivit HIV-smittade genom blod eller blodprodukter vid behandling inom den svenska hälso- och sjukvården.

3.6 Gå miste om a-kassa
Utvecklad beskrivning av tillämpningen av (FKAR 2010:22) när en person går miste om a-kassa på helgdagar.

3.7 Vård av en svårt sjuk person i Sverige eller i ett annat EU/EES-land
Avgöranden i Högsta förvaltningsdomstolen som stipulerar att vård även kan ges i ett annat EU/EES-land enligt reglerna i EU-förordning 883/2004.

4.1 Anställd av kommun eller landsting för att vårda en svårt sjuk närstående
Förtydligande skrivning vad som gäller för närståendepenning vid anställning i kommun eller landsting med anledning av domsnytt 2013:052.

4.2 Arbete som lärare
Beskrivning vad som gäller för närståendepenning till lärare under skollov.

4.3 Semester
Beskrivning vad som gäller för närståendepenning vid semester.

4.5 Oskäligt att ställa krav på anmälan hos Arbetsförmedlingen
Tillägg av skrivning från prop. 2010/11:1 när det kan anses oskäligt för en försäkrad att vara anmäld på Arbetsförmedlingen.

5.3.4 Helt eller delvis arbetslös
Ny tolkning av vilken typ av beräkning som gäller vid delvis arbetslöshet.

5.4.2 Behovsanställda
Beskrivning av hur omfattningen av närståendepenning bedöms vid behovsanställning.

5.6 Jourtid
Beskrivning vad som gäller för närståendepenning vid jourarbete.

6.2 Samordning närståendepenning och partiell sjukpenning när arbetstiden förläggs till hela dagar
Beskrivning vad som gäller vid utbetalning av närståendepenning när en försäkrad har partiell sjukpenning men arbetar hela dagar varannan dag.

6.4 Utbyte mot föräldrapenning retroaktivt
Beskrivning av ett JO-beslut när en försäkrad vill byta en förmån som har betalats ut mot en annan förmån.

6.6 Aktivitetsstöd
Tillägg av beskrivning från (FKFS 2010:31) att dag med aktivitetsstöd när någon vårdat en svårt sjuk närstående räknas som dag med närståendepenning.

Version 4
Hänvisningsändringar med anledning av ikraftträdande av SFB.

Version 3
Tillägg av ett kapitel om försäkringstillhörighet med anledning av ikraftträdandet av EG-förordningarna 883/2004 och 987/2009 den 1 maj 2010.

Version 2
Regeländringar från 2009 och 2010 är inarbetade i denna version.

Sammanfattning
Ändrat till 100 dagar.

2.2 Vårdaren
Förtydligat att vårdaren måste ha en SGI för att få rätt till närståendepenning.

2.4 Svårt sjuk
Redaktionell ändring med anledning att fel mål nummer har angetts.

2.4.1 Svårt sjuka barn

Förtydligande att närståendepenning är begränsat till 100 dagar jämfört med tillfällig föräldrapenning.

5.2.1 Sjukersättning och ”steglös avräkning”

Nytt avsnitt om att den som arbetar med enligt reglerna om steglös avräkning har inte någon SGI och har därför inte heller rätt till närståendepenning. Två nya exempel har införts. Regeländring 2009-01-01.

5.3 Arbetslösa

För att klargöra rätten till närståendepenning har två nya exempel införts.

5.5 Ersättningstid och ersättningsgrad

Utökat antal dagar med närståendepenning från 60 dagar till 100 dagar. Lagen trädde i kraft 2010-01-01 och de nya bestämmelserna tillämpas även för vård som har påbörjats före ikraftträdandet. Nytt exempel är infört.

6.1.2 Arbetslösa

För att klargöra vilken ersättning, tim/dag eller kalenderdags beräknad, som den försäkrade kan få har två nya exempel införts.

9 Rätt till ledighet

Den som har rätt till sjukersättning och arbetar enligt reglerna om steglös avräkning har rätt till ledighet även om de inte har rätt till närståendepenning för den tiden. Regeländring 2009-01-01.

Version 1

I denna version har vägledningen omstrukturerats för att följa processen för närståendepenning i så stor utsträckning som möjligt. Vägledningen ska följa ärendets gång från ansökan, utredning, beslut och utbetalning. Flera kapitel är omkastade, har nya rubriker eller är sammanslagna. Andra kapitel är helt nya.

Kapitel 2. Grundförutsättningarna för närståendepenning

Kapitlet består av ny text och behandlar grundförutsättningarna för närståendepenning.

2.1 Förutsättningar för tillämpning av NVL

Nytt kapitel. Det som tillkommit är att tolkningen av lagen vidgats så att även svårt sjuka barn kan omfattas av lagen om närståendepenning.

2.3 Vårdbegreppet

Skrivningar om ”vårdbegreppet” har justerats för att förtydliga att närståendepenning kan ses som ett komplement till annan vård. Exempel har tillkommit som ska belysa även ärenden som utförs åt den sjuke i samband med vården kan inräknas i bedömningen.

2.4 Svårt sjuk

Avsnittet är omarbetat. Vad som avses med svårt sjuk har illustrerats med ytterligare exempel kring psykisk ohälsa. Samt förtydligande vad gäller smitta via blodprodukter inom sjukvården.

2.4.1 Svårt sjuka barn

Nytt avsnitt. Behandlar närståendepenning för vård av svårt sjuka barn. Illustreras även med ett exempel.

Kapitel 3. Anmälan och ansökan

Få ändringar i kapitlet.

3.1 Anmälan
Innehåller ett förtydligande kring tid före anmälan

3.2 Ansökan
Endast språkliga ändringar

3.3 Samtycke
Avsnittet om samtycke till vården har kompletterats med text som behandlar samtycke kring svårt sjuka barn.

Kapitel 4. Utredning, handläggning och dokumentation
Kapitlet är nytt och behandlar Försäkringskassans krav på utredning och handläggning och dokumentation.

Kapitel 5.
Kapitlet har omstrukturerats

5.3 Arbetslösa
Tillägg kring arbetslösa med aktivitetsstöd.

5.5 Ersättningstid och ersättningsgrad
Ett tillägg som syftar till att förtydliga att antalet dagar är knutet till den som vårdas. Nytt exempel som ska belysa ersättning vid behov av dygnsvila när två personer turas om med vården.

Kapitel 6. Närståendepenningens storlek
6.1.2 Arbetslösa
Ny text som ska förtydliga att arbetslösa endast kan beviljas närståendepenning för fem dagar i veckan.

Minskningsregeln
Det finns ett nytt exempel gällande minskningsregeln vid tim/dag beräknad närståendepenning.

6.3 Samordning
Nytt exempel gällande samordning

Kapitel 7. Beslut om närståendepenning
Kapitlet har tillkommit och behandlar motivering av beslut, omprövning och utbetalning

7.1 Kommuniceringsskyldighet
Avsnittet beskriver vilka krav som finns för kommunicering.

7.2 Beslut om närståendepenning
Innehåller bestämmelser om motivering av beslut.

7.3 Omprövning och överklagande
Nytt avsnitt som beskriver gången vid omprövning och överklagande.

7.4 Utbetalning
Nytt avsnitt som beskriver regler för utbetalning.

Kapitel 8. Övriga bestämmelser om närståendepenning
Nytt kapitel.

8.1 Handlar om Återbetalningsskyldighet
8.2 Behandlar vilka övriga bestämmelser som ska tillämpas på närståendepenning.
Kapitel 9. Rätt till ledighet
Endast språkliga förändringar